

Sygn. akt III Ca 786/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Henryk Brzyżkiewicz

Sędzia SO Andrzej Dyrda (spr.)

SR (del.) Ewa Buczek - Fidyka

Protokolant Monika Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 13 sierpnia 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. F.

przeciwko A. F.

o alimenty

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 16 marca 2015 r., sygn. akt IV RC 320/14

oddala apelację.

SSR (del.) Ewa Buczek – Fidyka SSO Henryk Brzyżkiewicz SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Małoletni powód P. F., działający przez matkę S. F. (1) domagał się zasądzenia od pozwanego A. F., dziadka małoletniego powoda alimentów w kwocie po 300 zł miesięcznie, począwszy od dnia wniesienia pozwu, płatnych do rąk matki małoletniego S. F. (1) do dnia 20 – go każdego miesiąca , z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki. Uzasadniając roszczenie wskazał, że małoletni powód jest wnukiem pozwanego. Ojciec powoda został zobowiązany do alimentacji małoletniego wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach, Ośrodek (...) w R. o sygnaturze akt II RC 27/13 w wysokości po 800 zł miesięcznie. Egzekucja alimentów wobec ojca powoda jest całkowicie bezskuteczna. Kwotę 500 zł na rzecz powoda wypłaca fundusz alimentacyjny.

Wyrokiem zaocznym z dnia 15 września 2014 roku zasądzono od pozwanego A. F. na rzecz małoletniego powoda P. F. alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie, począwszy od dnia 3 kwietnia 2014 roku, płatne z góry do dnia 10 – go każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w terminie płatności każdej raty, do rąk matki małoletniego powoda S. F. (1).

Pozwany 1 października 2014 roku złożył sprzeciw od wyroku zaocznego, w którym wniósł o uchylenie wyroku zaocznego i oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy w Rybniku wyrokiem z dnia 16 marca 2015r. w R. utrzymał w mocy wyrok zaoczny tut. Sądu z dnia 15 września 2014 roku, sygn. akt IV RC 320/14 w całości.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że powód jest wnukiem pozwanego. Powód ma dwa lata. Powód pozostaje pod opieką matki i nie uczęszcza do przedszkola, ani do żłobka. W czasie gdy obowiązki zawodowe matki nie pozwalają jej na opiekę nad dzieckiem, pomagają jej rodzice. Ojciec powoda K. F. wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach, Ośrodek (...) w R. z dnia 27 września 2013 roku, sygnatura akt II RC 27/13 w którym orzeczono separację małżeństwa matki małoletniego i pozwanego, został zobowiązany do łożenia na rzecz małoletniego powoda alimentów w kwocie po 800 zł miesięcznie. Ojciec małoletniego powoda nie wywiązuje się ze swojego obowiązku alimentacyjnego, a prowadzona egzekucja jest całkowicie bezskuteczna.

Powód mieszka z matką w domu rodzinnym swoich dziadków, jednakże wraz z matką zajmuje on górę domu. Opłaty za użytkowanie mieszkania wynoszą prąd 120 zł miesięcznie, woda 80 zł miesięcznie, gaz 60 zł co kwartał. Łącznie te opłaty miesięcznie wynoszą 220 zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi 110 zł.

Powód pozostaje pod stałą kontrolą kardiologiczną, z uwagi na zwężoną tętnicę płucną. Nie przyjmuje stałych leków. Raz w roku korzysta z prywatnych wizyt lekarskich, których koszt wynosi 100 zł. W przypadku przeziębień koszt leków powoda kształtuje się w granicach 50 zł.

Na pozostałe koszty utrzymania małoletniego składają się wydatki: pampersy ok. 120 zł miesięcznie; wyżywienie 400 zł miesięcznie (kaszki, serki, owoce), środki czystości i kosmetyki 100 zł miesięcznie; odzież średnio 250 zł miesięcznie oraz vibovit 11 zł miesięcznie. Łącznie koszt utrzymania powoda wynosi nie mniej niż 1100 zł. Do niezbędnych kosztów utrzymania dziecka doliczyć należy również koszt zabawek, rozrywki, wakacji.

Matka powoda S. F. (1) pracuje w Mc D. w R. na 3/4 etatu, a jej dochód netto wynosi ok. 1.200 zł. Mając na uwadze zatem wysokość dochodów matki powoda, wysokość świadczenia wypłacanego przez fundusz alimentacyjny oraz kwotę którą musi dołożyć by zaspokoić koszty utrzymania powoda, zauważyć należy, iż na swoje utrzymanie pozostaje jej kwota ok 600 -700 zł, co pozwala na zaspokajanie jej potrzeb na poziomie minimalnym

Pozwany 30 stycznia 2015 roku przeszedł na emeryturę, z której się utrzymuje. Wysokość świadczenia emerytalnego pozwanego netto wynosi 3025,29 zł.

Opłaty z tytułu użytkowania domu pozwanego wynoszą: energia elektryczna 220 zł co dwa miesiące, podatek od nieruchomości 280 zł kwartalnie, telefon 96 zł miesięcznie, woda 60 zł miesięcznie, wywóz nieczystości 15 zł miesięcznie oraz internet 54 zł miesięcznie. Łącznie miesięczny koszt utrzymania domu pozwanego wynosi około 428 zł.

Pozwany choruje na serce. Co dwa miesiące jeździ do K., koszt wizyty lekarskiej stanowi wydatek 120 zł, a paliwa tam i z powrotem 50 zł. Na zakup leków co dwa miesiące wydaje 250 zł.

Pozwany spłaca dwa kredyty w miesięcznych ratach po 75,96 zł i 289,31 zł. Dodatkowo spłaca pożyczkę z zakładu pracy po 400 zł miesięcznie, do spłaty pozostała mu kwota 5.000 złotych.

Sąd ustalił koszt wyżywienia pozwanego na kwotę co najmniej 600 zł miesięcznie. Na zakup odzieży pozwany wydaje około 150 zł miesięcznie a środków czystości i kosmetyków około 100 zł miesięcznie.

Po odjęciu z emerytury pozwanego, która wynosi 3.025,29 zł miesięcznych kosztów jego utrzymania w wysokości 2.254 zł, do dyspozycji pozostaje mu kwota wolnych środków, która wynosi ok. 770 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy wskazał, że w pierwszej kolejności osobami zobowiązanymi do alimentacji dzieci są ich rodzice, a ich obowiązek alimentacyjny wyprzedza obowiązek alimentacyjny dziadków. Posiłkowy obowiązek krewnego dalszego wynikający z art. 132 k.r.o. i 129 § 1 k.r.o. powstaje dopiero wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności albo gdy osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi

lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami. W odniesieniu do zobowiązanych do alimentacji w dalszej kolejności, stosuje się przepis art. 133 § 2, który stanowi, iż przesłanką obowiązku alimentacyjnego jest niedostatek uprawnionego. Przesłanką ustalenia alimentów od dziadków jest niedostatek uprawnionego ale również zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego i ich usprawiedliwione wydatki.

W ocenie Sadu obowiązek alimentacyjny pozwanego skonkretyzował się albowiem małoletni powód jest w niedostatku, a ojciec powoda nie realizuje wobec powoda obowiązku alimentacyjnego. Prowadzona egzekucja alimentów jest całkowicie bezskuteczna.

Miesięczny koszt utrzymania powoda to kwota nie mniejsza niż 1100 zł. Matka powoda nie jest w stanie zaspokoić finansowo kosztów utrzymania powoda, albowiem jej dochód wynosi 1200 zł. Z tych też środków S. F. (2) pokryć musi koszty swojego utrzymania, czego nie jest w stanie uczynić nawet na poziomie minimalnym. Jej możliwości w karesie zarobkowania są takie jak obecnie, z uwagi na wiek powoda, który wymaga jej troski i uwagi.

Matka powoda otrzymuje z Ośrodka Pomocy (...) w R. świadczenie alimentacyjne na rzecz syna w wysokości po 500 zł miesięcznie, przy czym, Sąd wskazał, że zgodnie z art. 135 § 3 k.r.o., świadczenia z pomocy społecznej lub funduszu alimentacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7, z późniejszymi zmianami) podlegające zwrotowi przez zobowiązanego do alimentacji oraz świadczenia dla rodziny zastępczej nie wpływają na zakres obowiązku alimentacyjnego.

Mając na uwadze koszty utrzymania powoda, brak realizacji obowiązku alimentacyjnego w wymiarze 800 zł przez ojca powoda, w ocenie Sądu zasadnym było zasądzenie alimentów od pozwanego, który ma możliwości zarobkowe i majątkowe by łożyć na utrzymanie powoda.

Pozwany 30 stycznia 2015 roku przeszedł na emeryturę, która wynosi 3025,29 zł. Usprawiedliwione potrzeby pozwanego kształtują się na poziomie 2.254 zł. Zatem do dyspozycji pozwanego pozostaje kwota wolnych środków w wysokości 770 zł. Zatem biorąc pod uwagę obecną sytuację majątkową pozwanego oraz jego usprawiedliwione potrzeby Sąd uznał, iż jest on w stanie łożyć na utrzymanie małoletniego powoda po 300 zł miesięcznie.

Wobec powyższego, iż zostały spełnione przesłanki uzasadniające zasądzenie alimentów tj. niedostatek uprawnionego i możliwości zarobkowe i majątkowe po stronie pozwanej, Sąd utrzymał w mocy wyrok zaoczny tutejszego Sądu z dnia 15 września 2014 roku, sygn. akt IV RC 320/14 w całości. Tym samym utrzymane zostało również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania, gdzie na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. Z § 6 pkt 3 i § 7 ust. 4 z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.) zasądzono na rzecz powoda kwotę 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Również na zasadzie art. 98 k.p.c. nakazano pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 180 zł, tytułem kosztów sądowych.

Apelację od tego orzeczenia wniósł pozwany zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 133 § 1 k.r.o., art. 132 k.r.o. i art. 129 § 2 k.r.o. sprowadzającą się do przyjęcia, że obowiązek alimentacyjny pozwanego A. F. powstanie, pomimo faktu, iż matka jest w stanie wypełnić obowiązek alimentacyjny oraz, że obowiązek alimentacyjny względem małoletniego obciąża jedynie pozwanego z pominięciem pozostałych dziadków.

Nadto zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na ustaleniu, w oparciu o przesłuchanie matki małoletniego S. F. (1), że miesięczny koszt utrzymania małoletniego wynosi kwotę 1.100 zł, podczas gdy z materiału dowodowego wynika, że koszt utrzymania małoletniego wynosi 830 zł oraz przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na ustaleniu, że powód oraz jego matka znajdują się w niedostatku.

Na tych podstawach wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie wyroku zaocznego i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania w I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powoda przyjmując podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne.

Poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne należało uzupełnić o okoliczność, że matka małoletniego powoda w dniu 21 lutego 2015r. zawarł związek małżeński

Z tym uzupełnieniem, ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

Przepis art. 233 k.p.c. odnosi się wprost do oceny dowodów wskazując, według jakich kryteriów winna być ona przeprowadzona. Wyraża zasadę swobodnej oceny dowodów stanowiąc w § 1, że Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Stawiając zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. należy wykazać, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, które jedynie mogą zostać przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Najwyższego z 27 września 2002r., II CKN 817/00). Z tego wynika, że do skutecznego postawienia zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. nie jest wystarczające przekonanie strony o ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyrokach: z 1 marca 2012r., I ACa 111/12; z 3 lutego 2012r., I ACa 1407/11). Również same, nawet poważne wątpliwości co do trafności oceny dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice zakreślone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska (wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2012r., I UK 347/11).

Mając na względzie powyższe, apelujący, stawiając zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., jest obowiązany wykazać, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Pozwany, tymczasem, nie wskazuje uchybieniu przez Sąd I instancji regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj.: regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów, a podniesione w ramach naruszenia tego przepisu zarzuty stanowią polemikę z wnioskami wyciągniętymi przez Sąd Rejonowy na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności ze stwierdzeniem przesłanek do obciążenia pozwanego obowiązkiem alimentacyjnym na rzecz jego wnuka.

Podstawą roszczenia małoletniego powoda był tzw. subsydiarny obowiązek alimentacyjny wynikający z art. 129 § 1 k.r.o. w związku z art. 132 k.r.o. Obowiązek ten obciąża dalszych krewnych jedynie w części niezaspokojonej przez krewnych zobowiązanych w pierwszej kolejności. Z tych względów, jego zakres, winien uwzględniać istniejący obowiązek alimentacyjny obciążających rodziców.

Zwrócić przy tym należy uwagę, że zgodnie z art. 129 § 2. Krewnych w tym samym stopniu obciąża obowiązek alimentacyjny w częściach odpowiadających ich możliwościom zarobkowym i majątkowym. Obowiązek ten krewnych w tym samym stopniu obowiązek alimentacyjny obciąża solidarnie, lecz w częściach odpowiadających ich

możliwościom zarobkowym i majątkowym. Subsydiarny obowiązek alimentacyjny, jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 1973r.(III CRN 378/72), obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności może polegać stosownie do okoliczności - za zgodą zobowiązanego - na jego osobistych staraniach o utrzymanie i wychowanie dziecka uprawnionego.

Dziadkowie macierzyści powoda swój obowiązek realizują poprzez udostępnienie matce powoda oraz powodowi mieszkania, zobowiązując ich wyłącznie do ponoszenia kosztów zużycia tzw. mediów. Z tych względów, pomimo, iż Sąd Rejonowy nie rozważał zasadności ustalenia proporcjonalności obowiązków alimentacyjnych w stosunku do wszystkich krewnych tego samego stopnia, uznać należało, że zgromadzony materiał dowodowy dostarcza przesłanek do stwierdzenia istnienia takiego, dobrowolnie spełnionego, obowiązku przez dziadków macierzystych powoda.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że obowiązek alimentacyjny ojczyrna nie wyprzedza obowiązku alimentacyjnego dziadków, gdyż jako oparty na zasadach współżycia społecznego, nie jest związany z kolejnością wskazaną w art. 129 k.r.o. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1968r., III CZP 49/68).

Ojciec małoletniego powoda wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach, Ośrodka (...) w R. o sygnaturze akt II RC 27/13 został obciążony względem niego obowiązkiem alimentacyjnym w kwocie 800 zł miesięcznie

Matka powoda, wobec uwzględnienia okoliczność, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach, Ośrodka (...) w R. o sygnaturze akt II RC 27/13 powierzenie jej opieki nad małoletnimi, jak również okoliczności, że sprawowała faktycznie tą opiekę, spełnia swój obowiązek alimentacyjny poprzez osobiste staranie o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionej zgodnie z art. 135 § 2 k.r.o.

Zakres obowiązku alimentacyjnego obciążających dziadków ograniczony jest treścią art. 133 § 2 k.r.o., który wskazuje, że uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku. Wskazany w tym przepisie stan niedostatku, stanowiący zasadniczą przesłankę nałożenia obowiązku alimentacyjnego na dalszych krewnych, definiuje się jako „brak własnych środków (zarobków lub dochodów) oraz możliwości zaspokojenia potrzeb uprawnionego, które należy uznać za uzasadnione w jego konkretnej, rozpatrywanej indywidualnie sytuacji życiowej (społecznej, zdrowotnej, wiekowej)” (Komentarz do art.60 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, [w] Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz. Henryk Dolecki (red.), Tomasz Sokołowski (red.), Marek Andrzejewski, Anita Lutkiewicz-Rucińska, Adam Olejniczak, Anna Sylwestrzak, Andrzej Zielonacki, Lex 2010).

W podobnym tonie wypowiada się judykatura, która wskazuje, że za znajdujące się w niedostatku należy zatem uważać osoby, które nie mogą własnymi siłami zaspokoić usprawiedliwionych potrzeb, nie posiadają własnych środków w postaci wynagrodzenia za pracę, emerytury czy renty ani też dochodów z własnego majątku (uchwała Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987r. w sprawie wytycznych w zakresie wykładni prawa i praktyki sądowej w sprawach o alimenty. (M.P. z dnia 26 lutego 1988 r.)). Przez usprawiedliwione potrzeby należy natomiast rozumieć potrzeby podstawowe zapewniające osobie uprawnionej godziwą egzystencję (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1998 r. I CKN 95/98; Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2000 r. I CKN 1187/99).

Ustalenie pojęcia niedostatku wymaga uwzględnienia modelu konsumpcji oraz minimum socjalnego, przy czym nie można w tym zakresie pomijać, że obowiązek ten winien odpowiadać indywidualnym potrzebom osoby uprawnionej. (patrz: System Prawa Prywatnego, Tom 12, Prawo rodzinne i opiekuńcze, red: T. Smoczyński, C.H. Beck, Instytut Nauk Prawnych PAN, wydanie 2, Warszawa 2011r., s. 769-770).

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że koszty utrzymania powoda nie wybiegają ponad standardowe koszty utrzymania. Struktura tych kosztów, przedstawiona przez matkę a zarazem opiekuna prawnego powoda w dniu 2 lutego 2015r., a także dochody matki małoletniego powoda oraz dochodów pozwanego oraz okoliczności, że po odliczeniu wszystkich kosztów jego niezbędnego utrzymania pozwanemu pozostaje do dyspozycji

kwota 700 zł, wskazuje, że ustalony obowiązek alimentacyjny pozwala na zaspokojenie jego podstawowych potrzeb w ramach obciążającego zakresu obowiązku alimentacyjnego. .

Z przyczyn wskazanych powyżej, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

SSR (del.) Ewa Buczek – Fidyka SSO Henryk Brzykiewicz SSO Andrzej Dyrda